

Surján László

Nem érte, hanem hozzá*

Az Esterházy János boldoggá avatásáért könyörgő szentmise alkalmával gondolataink Ferenc pápának egy buzdításából indulhatnak ki. Ő még pápaságának az elején egyszer azt javasolta, hogy tanuljuk meg a nyolc boldogságot, s mindennap mondjuk el, akár reggel, a napunk célkitűzéseit hozzáigazítva, akár este, lelkiismeret-vizsgálatként.

Kik is a boldogok a hegyi beszéd szellemében? Szegények, szelídek, szomorkodók, igazságra szomjazók, irgalmasok, békességesek, tiszta szívűek, üldözöttek. Ha az utóbbi boldogságmondást szó szerint idézem: *Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa*, azonnal kiviláglik, hogy Esterházy János már boldog, az Evangélium erejénél fogva.

Persze ez a boldogság-fogalom nem azonos az oltárra emelésnek azzal a fokozatával, amit boldoggá avatásnak nevezünk, s amiért könyörögni itt ma összejöttünk. Ezzel kapcsolatban kérdezzük meg: miért szeretnénk ezt a boldoggá avatást? Sokan, velem együtt, egyfajta igazságtételre vágnak. Hiszen mérhetetlen igazságtalanság történt Esterházy Jánossal! Azzal, hogy az egyház elismeri, hogy ő az erényeket hősies fokon gyakorolta, mintegy rehabilitációt adna, amit persze az államnak kellene megtennie. Mi, a vele együtt – ha nem is egyenlő mértékben – meggyalázottak, a boldoggá avatással egyfajta elégtételt kapnánk.

De nem az egyház dolga a földi igazságszolgáltatás, sem az általunk várt elégtétel. A boldoggá avatás Esterházyt például állítja elénk. Ő az *állhatatosság* és a *feladatvállalás* példája. Az *elköteleződésé*. Élete folyamán háromszor is módja lett volna megszabadulni a rá váró szenvedésektől. Ám ő tudatosan vállalta a sorsközösséget a népével, s méltán elmondható róla is, hogy terheinket hordozta (Iz. 53,4). Ez a minden áldozatot vállaló elköteleződés hiányzik a mai világból. A *nemzetek közötti megbékélést* hirdette, még a börtönben is ezért ajánlotta fel a szenvedéseit. Esterházy boldoggá avatására azért van szükségünk, hogy élete példáját egyre többen kövessék, és ezáltal megújítsák ezt a mi keserves világunkat.

Nagyon jó, hogy minden hónap első szerdáján Alsóbodokon, Esterházy János földi maradványai felett szentmisében könyöröghetünk az ő boldoggá avatásáért. Bármilyen sokan vesznek is részt hónapról hónapra ezen a szentmisén, ez kevés. Voltaképp nem érte, nem a boldoggá avatásáért kell könyörögnünk, hanem hozzá kell fohászknunk. Úgy vinni kisebb-nagyobb bajainkat, magunk és szeretteink, ismerőseink betegségét vagy egyéb problémáinkat az Úristen elé, hogy ne a mi bűnös életünkre tekintsen, hanem Isten szolgájának, Esterházy Jánosnak az érdemeire, s erre való tekintettel teljesítse kéréseinket. Fogalmazhatunk úgy is, hogy az ő közbenjárását kérjük, de persze tudjuk, hogy

* Elhangzott Alsóbodokon, az Esterházy János Zarándokközpont Kápolnájában 2019 hamvazó-szerdáján.

az imádság mindig Istenhez szól. Ennek tudatában viszont nyugodtan mondhatjuk, hogy nem érte, hanem hozzá szól a fohász. Boldoggá avatást akarunk? Rajta. De el ne feledjük, hogy az imameghallgatáshoz először ima kell. Ne mulasszuk el tehát naponta a fohászt. Adjunk alkalmat a Szentléleknek, hogy megmutassa: Esterházy János különösen is kedves számára.

Isten szolgálja, Esterházy János, könnyörögj érettünk!

Esterházy-emlékplakett

Molnár Imre és Surján László közös gondolatai*

Főtisztelendő Püspök Atyák! Tisztelt ünneplő közösség!

Valóban méltó és igazságos, hogy a jelenlevőket közösségnek nevezzük, hiszen összeköt bennünket Esterházy János személye, akinek tisztelete egyre jobban terjed a Dunától délre és északra is. Ez utóbbiban pedig nagy érdemei vannak Dagmar Babčanovának. A kisördög azt súgja, tegyem hozzá: annak ellenére, hogy ő szlovák. Ám ez valóban ördögi sugallat volna, mert ezzel épp Esterházy János tanításának egyik lényegét tagadnám. Nem ő a megosztó, csak a buta politika állítja szembe a szlovákot és a magyart.

Dagmar Babčanová a háború utáni első békeévben született, amikor még Csehszlovákiában remélni lehetett, hogy jobbra fordul a világ. Hamar kiderült, hogy ez nem így van.

Középiskolái elvégzése után Babčanová a brünni Masaryk Egyetem anglistika és germanisztika szakára került, majd a pozsonyi Comenius Egyetemen olaszt tanult. Egy ideig műfordító is volt. Életének azonban nem a szakmai vonala fontos számunkra, hanem az, hogy felelősen gondolkodó értelmiségiként stúdiumainak befejezésétől kezdve máig aktívan részt vesz a szlovák keresztény közélet formálásában. Az egyház szociális és morális tanítását népszerűsítve korunkban népszerűnek egyáltalán nem mondható álláspontot képvisel: a keresztény értékeket.

Számos írásában és előadásában fedte fel a kommunista rendszer bűneit és lélekrombolását. Rendszeres blogírója a Sme napilapnak és a Postoj keresztény internetes portálnak.

Hazafi, akinek szívügye Szlovákia más országokkal való egyenrangú kezelése, nemzetközi fórumokon is védi hazája értékeit és érdekeit.

Becsületes, szerény, áldozatkész, hiszen keresztény. Hitéhez akkor is ragaszkodott, amikor az effajta tanúságtételnek nagy volt az ára. Férjével, Stanislavval, aki Szlovákia egyik legismertebb szakrális épületeket tervező és kivitelező építésze, aktívan bekapcsolódott a szlovák földalatti egyház tevő-

* Laudáció Dagmar Babčanová tiszteletére, abból az alkalomból, hogy 2019. március 9-én a Rákóczi Szövetségtől Esterházy-díjat kapott. Elhangzott a budapesti Szent István-bazilikában 2019. március 9-én.

kenységébe. Mindketten közreműködtek az ún. laikus apostoli misszióban. Munkatársai voltak Ján Chryzostom Korec titokban felszentelt püspöknek, a későbbi bíborosnak. Együtt dolgoztak Esterházy János börtöntársával, Silvester Krcméryvel, vagy például a korábban már Esterházy-émlékplakettben részesült Frantisek Mikloškóval. A Babčan házaspár alapítója volt a szlovák családközösségi mozgalomnak is. Titokban, magánlakásokban találkoztak, közösen imádkoztak, keresztény lelki életet éltek. A közösség tagjai vállalták a hatalommal való nyílt ütközést is: a nyolcvanas években Nyitrán egy új templom felépítésének engedélyezését követelték. A hatóság elutasította kérésüket, sőt kivívták ezzel a titkosrendőrség figyelmét. De nem engedték megfélemlíteni magukat. Társszervezői voltak például a nyitrai Kálvária-búcsúnak, amelynek résztvevői nyíltan követelték a vallásszabadságot.

Babčanová a kommunizmus bukása után a Nyitrai Gazdasági Akadémia tanáraként hitét nyíltan megvallva elutasította az ún. értéksemleges pedagógiát, tanítványai lelkébe is igyekezett elültetni a keresztény világnézetet. Hirdette, hogy a pedagógiának meg kell újulnia, aminek egyik eleme a magas színvonalú iskolai hitoktatás. Munkásságával hozzájárult az első nyitrai szlovák katolikus gimnázium létrejöttéhez. Ebben a Cirill és Metódról elnevezett gimnáziumban tanított szentszéki nagykövetté történt kinevezéséig. Rómában találkozott először Esterházy János leányával, Alicével, és rajta keresztül Esterházy János tragikus sorsával. Alice asszony szerint kezdettől fogva nagy érdeklődéssel, megértéssel és empátiával kezelte édesapjának ügyét.

Férjével együtt lelkes és aktív támogatója az emberi élet méltóságát és Istentől kapott egyedi értékét hirdető pro life mozgalomnak. Rendkívül értékesek és hiánycikknek számítanak azon előadásai is, melyekben a nő méltóságával és az egyházban betöltött szerepével foglalkozik. A reális szlovák önismeret és mítoszoktól mentes szlovák történelemszemlélet kialakulását szorgalmazza. Esterházy Jánosról szóló elmélyült írásában erről így vélekedik:

„Ha tisztelet illeti meg azokat a szlovák nemzetieket, akik a magyar uralom idején bátran az elnyomottak oldalára álltak, akkor milyen jogon kérjük számon gróf Esterházy Jánoson, hogy szívében ő is az igazságosságra vágyott abban a korban, amikor a többség részéről jogtalanság érte a magyar kisebbséget?”

Esterházy János igazságának ügyét a szlovák médiában is szorgalmazta. Mint az igazságért kiálló, nagykövetsége okán közéleti szereplő mondott beszédet Esterházy János temetésén, 2017. szeptember 16-án Alsóbodokon. Akkor figyeltem fel rá mint olyan valakire, aki nem retten meg az igazság kimondásától, ha azzal akár vihart is kavarhat. E beszédben többek között ezt mondta:

„Csehszlovákiában ártatlan embereket fosztottak meg becsületüktől, hitüktől, emberi méltóságuktól, s ezt olyan tö-

(Fotó: MTI)

kélyre fejlesztették, melyre nem volt példa a keleti blokk más országaiban. S a kínzók máig is zavartalanul járnak közöttünk, anélkül hogy megbüntették, felelősségre vonták, vagy akár csak megnevezték volna őket. (Magyarországon is ismerős probléma.) Lelkiismeretük nem gyötri őket, nem hallják az ártatlanul megkínzottak jajkiáltását, mert érzéketlenek a bűn és bűnhődés kérdéseiben. Mint ahogy senkit nem vontak felelősségre az ártatlan Esterházy gróf elítéléséért, elhurcolásáért, megkínzásáért és elpusztításáért, annak ellenére, hogy bizonyítékok vannak a kommunista börtönökben általa elszenvedett törvénytelen eljárásra. Senki nem hallgatta meg az igazságért harcoló nővérét sem, aki számtalan esetben folyamodott számára kegyelemért a »törvény« érzéketlen embereinél."

Nem csoda, hogy Babčanová asszonyt durva támadások érték, ahogy érik még – hat évtizeddel halála után is – Esterházy Jánost. Nem rettent meg: „Mivel nem ismerik Esterházy gróf személyiségét és felszínesen ítélik meg őt, így politikai aktivitásáról is hamis értékelést adnak. Esterházy gróf, aki keresztény ember, politikus és hazafi volt, erőteljes és mindmáig aktuális üzenetet hagyott ránk, amikor kijelentette: »annak feltétele, hogy valaki tisztességes legyen, az, hogy higgyen Istenben és a valláserkölc s előírásai szerint éljen. Ahhoz, hogy Magyarország több mint ezer évig fennmaradjon, nem lettek volna elegendők csupán a magyar értékek, Isten áldása is szükségeltetett mindehhez...« Mert Esterházy a közös Európa olyan prófétai lelkületű alkotóinak keresztény meggyőződését osztotta, mint Schumann, De Gasperi és Adenauer."

Amikor valaki telefonon kifejezte számára a vádak miatti együttérzését és szolidaritását, a nagykövet asszony csak ennyit mondott: „Igazán nem tettem semmi különöset, csupán kifejeztem nézetemet azon tényekkel kapcsolatban, amiket Esterházy Jánosról megtudtam. Úgy éreztem, hogy a hazugság helyett inkább az igazság, vagyis az ártatlanul meghurcolt és elítélt ember oldalára kell állnom, aki számára a legnagyobb jóvátétel, a legigazságosabb jutalom a boldoggá avatás lenne. Ez tudná begyógyítani azokat a sebeket, melyeket családjának és szeretteinek kellett elviseelniük Esterházy János kín-szenvedései miatt."

Ezek az idézetek kellően indokolják, hogy Dagmar Babčanová ma Esterházy-emlékplakettben részesüljön. De az idézetek mellé még egy gondolatot hozzáteszek: az ő kiállása Esterházy János mellett azért is kulcsfontosságú számunkra, mert reményt kelt, hogy legalább a most meginduló boldoggáavatási folyamat végére Esterházy Jánosban a szlovák és a magyar nemzet közös példaképét, nemzeteink megbékélésének égi patrónusát közösen tisztelhetjük. Olyan cél ez, amelyen sokat kell dolgozni, helyes nemzeti önismeretre kell jutni. Az önbecsapás és a politika vezérelte történelemhamisítás korszaka után ez különlegesen nehéz. Ezért a célért 2020-ban, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson jó volna közösen fohászknodunk. Most pedig Isten áldását és Isten szolgálja, Esterházy János pártfogását kérem ünnepeitünk, Dagmar Babčanová számára.